

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2275/2015
20.04.2016. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Миломира Николића, председника већа, Марине Говедарица и Слађане Накић Момировић, чланова већа, у парници тужиоца В.К. из З., чији је пуномоћник З.Ћ., адвокат из З., против тужене Републике Србије - Министарство правде и државне управе, коју заступа Републички јавни правобранилац из Београда, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3462/2014 од 20.08.2015. године, у седници одржаној 20.04.2016. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 3462/2014 од 20.08.2015. године, као неоснована.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 21/2013 од 19.02.2014. године, ставом I изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца, па је обавезана тужена да тужиоцу исплати на име рехабилитационог обештећења - нематеријалне штете, укупан новчани износ од 3.000.000,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана пресуђења 19.02.2014. године па до исплате и то: на име нематеријалне штете за претрпљене физичке болове износ од 1.000.000,00 динара, на име нематеријалне штете за душевне болове због наружености износ од 500.000,00 динара, на име нематеријалне штете за душевне болове због повреде части и угледа и права слободе износ од 500.000,00 динара, на име нематеријалне штете за душевне болове због умањења животне активности износ од 500.000,00 динара и на име нематеријалне штете због претрпљеног страха износ од 500.000,00 динара. Ставом II изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу за исплату нематеријалне штете, и то: на име нематеријалне штете за претрпљене физичке болове преко досуђеног износа а за износ од 9.000.000,00 динара, до траженог износа од 10.000.000,00 динара, на име нематеријалне штете за душевне болове због наружености преко досуђеног износа, а за износ од 500.000,00 динара, до траженог износа од 1.000.000,00 динара, на име

нематеријалне штете за душевне болове због повреде части и угледа и права слободе преко досуђеног износа, а за износ од 5.500.000,00 динара, до траженог износа од 6.000.000,00 динара, на име нематеријалне штете за душевни бол због умањења животне активности преко досуђеног износа, а за износ од 1.500.000,00 динара, до траженог износа од 2.000.000,00 динара и на име нематеријалне штете за претрпљени страх преко досуђеног износа, а за износ од 9.500.000,00 динара, до траженог износа од 10.000.000,00 динара. Ставом III изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу у коме је тражио да се тужена обавезе да тужиоцу исплати по основу нематеријалне штете за душевни бол због умањења радне способности износ од 1.000.000,00 динара. Ставом IV изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се тужена обавезе да му исплати на име рехабилитационог обештећења – материјалну штету, и то: на име обављеног а неплаћеног рада у редовно радно време у износу од 780.649,88 динара, на име обављеног а неисплаћеног прековременог рада и рада за државне празнике у износу од 1.833.587,40 динара, неисплаћене плате за време незапослености по престанку лишења слободе у износу од 1.762.471,90 динара, на име неисплаћених пензија на које је имао право по члану 22. став 1. и 2. Закона о рехабилитацији износ од 5.283.060,00 динара и на име разлике у примљеним пензијама и онима које би остварио да није било штетног догађаја износ од 8.064.863,00 динара. Ставом V изреке, тужена је обавезана да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 365.500,00 динара.

Против наведене пресуде Вишег суда обе парничне странке су изјавиле жалбу, а Апелациони суд у Београду је пресудом Гж 3462/2014 од 20.08.2015. године одбио жалбе и тужиоца и тужене као неосноване и потврдио пресуду Вишег суда у Београду П 21/13 од 09.02.2014. године, у ставовима I – IV изреке (став први), а преиначио решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу V изреке пресуде Вишег суда у Београду П 21/13 од 19.02.2014. године, тако што је обавезао тужену да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 299.100,00 динара (став други).

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Према стању из списка тужба у овој парници поднета је 26.11.2012. године, а другостепена одлука је донета 20.08.2015. године, из чега произлази да се поступак спроводи по одредбама важећег Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14) и да се дозвољеност ревизије поднете на основу члана 403. ЗПП оцењује према износу од 40.000 евра, сходно члану 403. став 3. ЗПП, који прописује да је ревизија дозвољена у имовинско-правним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу НБС на дан подношења тужбе, а који износ је у конкретном случају, испод ревизијом побијаног дела потраживања од 44.724.632,18 динара, који представља противвредност износа од 399.371,65 евра.

Врховни касациони суд је испитао правилност побијане одлуке на основу члана 408. Закона о парничном поступку и нашао да ревизија није основана.

У проведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка предвиђена чланом 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац (рођен ... године) је решењем Народног одбора II реона Града Београда – Комисије за прекршаје бр. 995 од 25.04.1950. године оглашен одговорним због прекршаја из члана 2. тачка б. Закона о прекршајима против јавног реда и мира Народне Републике Србије и кажњен у циљу преваспитавања на друштвено користан рад у трајању од 18 месеци. Тужилац је био лишен слободe у периоду од 24.09.1949. – 15.08.1951. година, укупно 690 дана. У време хапшења тужилац је имао ... година и завршио је ... разред средње учитељске школе. За време лишења слободe боравио је у истражном затвору у В. (6-7 месеци) и након тога је казну служио на Голом отоку, а потом је био, последњих 4 месеци, пребачен на принудни рад на изградњи пруге Бреза – Вареш. За време издржавања казне тужилац је трпео и психичку и физичку тортуру, био је приморан да обавља тешке физичке послове и то без паузе и одмора, а због свакодневних претњи трпео је страх за живот и телесни интегритет, био је изложен физичким боловима, а трпео је и душевне болове због повреде части и угледа. И по изласку са одслужења војне казне тужилац је на разне начине обележаван као непријатељ и безуспешно је покушавао да пронађе запослење да би се на крају настанио у З. и запослио као референт у Општини. Лоши услови и свакодневна психичка и физичка малтретирања оставила су код тужиоца трајне последице на здравље у виду стомачне херније, потребе за тоталном зубном протезом коју носи од своје 35 године, болести срца, психичке тегобе, реума зглобова, кичменог стуба и карличног појаса, ноћни кошмари, несаница и слично. Решењем Окружног суда у Зрењанину Рех 1/07 од 28.11.2007. године усвојен је захтев за рехабилитацију тужиоца и утврђено је да је ништаво од тренутка његовог доношења решење Народног одбора II реона Града Београда - Комисије за прекршаје бр. 995 од 25.04.1950. године, као и све његове правне последице, те да се тужилац сматра неосуђиваним.

На овако утврђено чињенично стање нижестепени судови су правилно применили материјално право – одредбу члана 26. Закона о рехабилитацији ("Службени гласник РС" бр. 92/11) и члана 200. Закона о облигационим односима, када су нашли да тужилац има право на накнаду нематеријалне штете због душевних болова због лишења слободe, у складу са законом којим се уређују облигациони односи и да је тужена у обавези да тужиоцу ту штету накнади.

Оцењујући све околности конкретног случаја: да је тужилац лишен слободe у ... години живота, да је лишење слободe трајало 18 месеци (у периоду 24.09.1949. – 15.08.1951. година), од чега је највећим делом тужилац лишење слободe провео на Голом отоку, а опште познате су чињенице о условима боравка и врстама тортуре над лицима која су боравила на Голом

отоку, последицама које су на психичко и физичко здравље оставили услови боравка у притвору и на издржавању казне, суд налази да је накнада у укупном износу од 3.000.000,00 динара правилно одмерена и адекватна значају повређеног добра тужиоца и циљу коме служи правична новчана накнада. Износ од 3.000.000,00 динара представља правичну новчану накнаду којом ће се постићи сатисфакција тужиоца за претрпљене душевне патње. Тужиоцу је досуђена и камата сходно члану 277. Закона о облигационим односима.

Тражени износ накнаде нематеријалне штете преко досуђеног па за још 26.000.000,00 динара је превисоко постављен.

Одредба члана 200. став 2. Закона о облигационим односима обавезује суд да приликом одлучивања о захтеву за накнаду нематеријалне штете, као и о висини њене накнаде, води рачуна о значају повређеног добра и циљу коме служи та накнада, али и о томе да се њоме не погодује тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом.

Имајући у виду наведене критеријуме за одређивање висине правичне новчане накнаде Врховни касациони суд је ревизију тужиоца у делу којим побија нижестепене одлуке у делу одбијања накнаде нематеријалне штете, одбио као неосновану. Ни једним ревизијским наводом не доводи се у сумњу правилност оцене да износ од 3.000.000,00 динара представља правичну новчану накнаду која је сразмерна јачини и трајању душевних болова које је тужилац претрпео и последице које су због претрпљених болова трајно остале. Приликом одмеравања накнаде узети су у обзир значај повређеног добра и циљ коме правична новчана накнада служи, а то је ублажавање последица претрпљених болова. Досуђивање већег износа не би било у складу са сврхом која се остварује правичном новчаном накнадом.

Врховни касациони суд налази да су нетачни и неприхватљиви наводи ревизије да је важећа судска пракса да се лицима због неосноване осуде, досуђују знатно виши износи него што је износ који је досуђен тужиоцу. На другачију оцену правилности примене материјалног права од стране нижестепених судова нису од утицаја међународни правни акти на које се ревизија позива, а посебно на оцену правилности нижестепених одлука немају утицаја написи из дневне штампе цитирани у ревизији.

Правилно је побијаном одлуком примењено материјално право када је одбијен захтев тужиоца за накнаду материјалне штете. Нижестепени судови су за одбијање сваког посебног вида материјалне штете дали разлоге које Врховни касациони суд оцењује као потпуне, законите и ваљане и у свему их прихвата. Наводима ревизије није доведена у сумњу примена материјалног права приликом одбијања захтева за накнаду материјалне штете, наводе из тог дела ревизије Врховни касациони суд је ценио, али како нису од значаја за могућност доношења другачије одлуке у овој правној ствари, то их сходно свом овлашћењу из члана 414. и 396. став 1., у вези члана 419. ЗПП, неће посебно образлагати.

На основу изложеног, применом члана 414.став 1. ЗПП одлучено је као у изреци.

**Председник већа-судија
Миломир Николић,с.р.**